gezag, zou zulk een doop geen waarde hebben. Maar wanneer een vergadering, d. w. z. een geordende kring van Christenen, die buiten onze Kerk stond of zich daarvan had afgescheiden, hem tot voorganger beriep en daarmede hem weer de bevoegdheid om te doopen verleende, dan moest de door hem bediende doop, mits op Schriftuurlijke wijze bediend, erkend worden. Blijkbaar zag dit op gevallen, zooals toen met de Remonstantsch gezinde predikanten voorkwamen, die, wanneer zij afgezet waren, nu door een kring van gelijkgezinden gevolgd werden en in dien kring trots hun afzetting als predikant werden erkend.

Zoo heeft de Synode van Dordt, die niet anders uitsprak dan wat onze beste Theologen hadden geleerd, de voorwaarden voor de erkenning van de n doop geregeld en onze Kerken hebben hierover nooit anders gedacht. De kerkformatie, waarin zulk een doop bediend wordt, kan op onwettige wijze ontstaan zijn, doordat deze kring zich heeft afgescheiden van de ware of zuivere Kerk; ze kan op verschillende punten der leer dwalen of kettersche gevoelens aanhangen; ze kan als kerk een zeer zwak karakter vertoonen, maar hoever men de grens ook trekken wil, er moet toch, zal de doop erkend worden, een „forme van Kerk" wezen, die nog als Christelijke Kerk gelden kan.

Vandaar dat ook steeds als eisch gesteld werd, dat in zulk een Kerk, wier doop men erkende, nog de grondwaarheden van het Evangelie werden vastgehouden. Waar geen Christgeloovigen zijn, daar is ook geen Christelijke Kerk denkbaar. Op de oude Conciliën der Kerk werd dan ook uitdrukkelijk bij de erkenning van den doop een uitzondering gemaakt voor die secten, die een onchristelijk karakter vertoonden, omdat zij de Godheid van Christus verwierpen. De Katholieke of Algemeene Kerk, waartoe alle Christelijke Kerken behooren, staat op den bodem van het Apostolische geloof of wil men nog korter, van de Trinitarische belijdenis. Een Kerk, die niet gelooft in den Vader, den Zoon en den Heiligen Geest, is geen Christelijke Kerk en kan ook geen Christelijken doop bedienen. Wanneer zulk een Kerk toch doopen zou in den naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes, dan zou dit een leugen wezen. In zulke Kerken ziet men dan ook dat of de doop wordt afgeschaft, of dat men, waar de ceremonie van den doop nog behouden wordt, een ander doopsformule kiest. Maar ook al geschiedde dit niet, een Kerk, die de Triniteit verwerpt, is geen Christelijke Kerk en haar doop is geen Christelijke doop. De doop in de Unitarische Kerken bediend, kan daarom evenmin door ons erkend worden als een doop, die bijv. bediend zou worden in de Vrije Gemeente te Amsterdam. Terwijl daarentegen een doop bediend in den kring der Darbisten, ook al hebben deze broeders geen voorgangers en al laten zij aan ieder den doop toe, toch voor ons een Christelijke doop is, omdat we bij deze Darbisten te doen hebben met een kring van Christelijke broeders, die aan het Apostolische geloof van harte vasthouden.

Het is daarom volkomen juist, dat de Synode van Groningen in 1899, die over dit punt een uitspraak had te doen, besliste, dat „de Doop van Genootschappen, Vereenigingen of personen, die formeel met het triniteitsgeloof gebroken hebben, en deze breuke ook feitelijk doen uitkomen, zoo dikwijls haar een kind ten doop gepresenteerd werd, niet meer als Doop erkend kan worden, doch dat zij overigens iederen Doop erkende, hetzij aan kinderen of aan bejaarden bediend, ingeval deze gedoopt zijn in of vanwege een kring van Christenen, door een door zulk een kring geroepen en erkend dienaar des Woords en in den Naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes."

Dr. H. H. K.

Leestafel.

G. G. van As, November-Alarm. J. H. Kok, Kampen 1919.

II.

Met de hoofdstukken vier tot en met zeven van November-Alarm zijn wij in de Tweede-Kamer.

»Morgen is het de groote dag«, zoo was in den eigen kring der S. D. A. P. op de vergadering van Maandagavond 11 Nov. te *Rotterdam* verzekerd en wat dûs uit die vergadering publiek was geworden, bleek maar al te juist te zijn, toen Mr. Troelstra zijn revolutie-bedreiging ook in de Kamerzitting van 12 Nov. deed hooren.

Uit de rede door Mr. Troelstra toen gehouden geeft de heer van As, in zijn hoofdstuk: De bedreiging in de Kamer (IV) weer breede citaten.

Ik doe er hier en daar 'n greep uit.

Zoo, dat de S. D. A. P. »aanspraak maakte op de overneming van de macht in den Staat«; dat het thans niet meer ging langs den parlementairen weg de eischen zijner partij bevredigd te krijgen, maar »door dwang, en den dwang, dien wij willen uitoefenen, is de dwang van de Staatsmacht in onze handen.« Zoo, »dat de Regeering niet (zou) kunnen steunen op het leger, het welk bestaat uit mannen van het werkende volk zelf« en dat, zij »ook de politie niet meer tot (haar) dienst had«. Verder nog, dat »de »rechtsgrond,« voor het grijpen naar de macht door de anti-kapitalisten, waartoe de heer Troelstra, naast zijn eigen partij, ook die der communistische partij van den heer Wijnkoop rekende, »hun onmisbaarheid was, wijl zij aangewezen (waren) door middel van de staatsmacht te voldoen aan de eischen, die door de arbeidersklasse werden gesteld, en dat te meer nu zij ziet hoe in de ons omringende Staten haar eigen klasse de leiding der zaken in handen genomen heeft".

Na nog te hebben vermeld zijn dreigement, dat »wanneer de Regeering tegen de revolutionair-socialistische beweging geweld zou willen gebruiken, het haar moeilijk zou vallen iets anders uit te lokken dan een geweld sterker dan het (hare)" en de bewering: »gij mist de zedelijke kracht en het politieke staatkundige recht om daar te blijven zitten als de Regeering van het Nederlandsche volk", — meen ik, dat met deze enkele aanhalingen de juistheid van den titel door Van As boven dit vierde hoofdstuk gezet, reeds uitkomt.

Hoe in de Kamer nog dienzelfden dag en ook op Woensdag 13 November »De bedreiging beantwoord" werd, krijgen wij dan in het vijfde hoofdstuk.

Het zou meer plaatsruimte vereischen dan waarover ik hier heb te beschikken, wanneer ik van de rake beantwoordingen van Troelstra's rede door de niet-Socialistische en Communistische Kamerleden, uit het boek aanhalingen gaf. Rake beantwoording, óók doordat er in gewezen werd op valsche analogieën tusschen den politieken toestand ten onzent en dien »in de ons omringende Staten". Maar, waar ik die beantwoordingen hier moet laten rusten, mag ik, om te doen uitkomen welk gevaar, zoo van de partij des heeren Troelstra als van die des heeren Wynkoop dreigde, niet nalaten hier enkele uitlatingen van de laatste over te schrijven. Zoo, toen Wynkoop zei, »De Kroon moet afstand doen. Indien zij dat niet doet, dan staat daar eenvoudig de quaestie, dat het volk er een einde aan zal moeten maken". »De Oranjevorstin zou moeten zeggen: »Ik ga voordat ik verjaagd word". »Hier werd", schrijft Van As, de bolsjewiek Wijnkoop tot de orde geroepen". Zoo toen de heer Wynkoop zei: »Wij zijn van de revolutie niet alleen niet afkeerig; wij zijn hier om de revolutie, die nu eindelijk komen moet nu het volk tot verbittering komt, te bevorderen" en, dat hij tot de soldaten zou zeggen: »laat u demobiliseeren, overwricht het militairisme en houdt uw wapenen in uw hand, opdat gij tenminste, als het oude geweld gebruikt wordt tegen uw nieuwe opstrevende idealen, niet weerloos staat.«

Dan, ik kom thans tot het vóórlaatste hoofdstuk waarin v. As de »parlementaire gebeurtenissen« beschrijft: De bedreiger wankelt en daarmee weer tot Mr. Troelstra, van wien Prof. van IJzendoorn zei, dat het diens groote illusie was: »de groote man te zijn van de Nederlandsche vrijheid, die aan Nederland brengt de zegeningen van de revolutie.«

De heer Visser van IJzendoorn sprak van deze illusie des heeren Troelstra in de Kamerzitting van Donderdag 14 November.

»Vergeleken bij Woensdag, was,« zoo begint v. As dit zijn zesde hoofdstuk, »de ontspanning duidelijk merkbaar.« »Het kloeke optreden van de Regeering« waarvan hij later en wel in zijn VIII hoofdstuk vertelt, »had een weldadige opleving van den burgerzin gewekt.«

Het debat liep op 14 November in hoofdzaak over de revolutie-poging. Dat Mr. Troelstra op dien 14den November van het gelukken dier poging niet meer zoo vast overtuigd was als den dag te voren, bleek uit zijn verschillende interruptica bij het spreken van zijn medestgevaardigden. Zoo, toen ter sprake kwam, zijn dreigen met het doen van een staatsgreep en hij den spreker interrumpeerde met: »Het woord »staatsgreep« is door mij in 't geheel niet gebruikt« en iets later zijn interruptie: »Ik heb uitdrukkelijk in mijn rede een paar maal gezegd, dat ik van geweld niet wil weten.«

Van de gereserveerde tribune klonk op dat oogenblik het woord: *Lafaard!*

»De interrupties van den heer Troelstra« schrijft v. As op het einde van dit hoofdstuk, »hadden niet alleen bij den man op de tribune opschudding en verontwaardiging gewekt. Zij beduidden dat de Sociaal-democratische leider begon te wankelen in zijn opzet en dat hij nu trachtte zijn figuur te redden.«

»Maar *hoe* zou de terugtocht wezen?«

Op die vraag antwoordt de schrijver dan met te herinneren wat in de Kamerzitting van Vrijdag 15 Nov. geheurd is, toen Mr. Troelstra, tegen aller verwachting in, niet verscheen, maar de heer Schaper, tweede-voorzitter van de Kamerfractie der S. D. A. P., den terugtocht moest dekken.

»Schaper vervulde de moeilijke, maar (objectief gezien) nobele taak, van de »vergissing« van den leider goed te praten« (p. 84) en boven het hoofdstuk waarin dat verteld wordt (VII) zette van As daarom: Schaper's moeilijke taak.

Hiermede zijn wij aan het einde van de beschrijving der »parlementaire gebeurtenissen«, althans in de Tweede Kamer.

* * *

Het land in beroering (h. VIII) is een tegenhanger van het reeds besproken 3e: De actie in het land. Gaat het daarin over de actie der S. D. A. P., hierin gaat het over de tegenactie die was opgewekt.

Die tegenactie was reeds, terstond na het ruchtbaar worden van wat op Maandagavond 11 Nov. te Rotterdam was gebeurd, ingezet op Dinsdag 12 Nov. door de leiders der rechtsche partijen, het Christelijk Vakverbond en andere Christelijke organisaties. En deze Christelijk-sociale organisaties, de Protestantsche en de Roomsch-Katholieke, werkten eendrachtig samen en zochten contact met de Regeering. Het Adres aan de Regeering, waarin de R.-K. Vakvereeniging haar voornemen uitspreekt een beroep te doen, «om geen gehoor te geven aan de aansporingen tot oproer en verzet», en het Manifest der Chr. Sociale actie, vindt men in dit hoofdstuk afgedrukt.

»Een uitstekenden indruk maakte in heel het land ook de Regeeringsproclamatie«, zegt de heer van As, en op p. 107 drukt hij die af. Deze proclamatie eindigde met: »Tegenover de aankondiging, dat eene minderheid naar de macht zal grijpen, heeft de Regeering besloten, in het belang van de rechten en vrijheden van het gansche volk, het gezag en de orde te handhaven." Verder vindt men in dit hoofdstuk het Manifest der Rechtsche Partijen; mededeeling van wat ook de andere Partijen tegenover de revolutiebedreiging publiceerden; en oproepingen tot eerbiediging van orde en wet van verschillende organisaties. Ook uit den kring der militairen gingen stemmen op die protesteerden tegen de bewering, »dat het leger achter de revolutie staat."

In de groote steden werden vergaderingen belegd en Burgerwachten opgericht ter bestrijding van de revolutie. »Tevens bleek, dat de heer Troelstra ook enkelen zijner partijgenooten te ver was gegaan," (p. 118) en daarvoor verwijst de schrijver o. m. naar het optreden van den heer Henri Polak in het Concertgebouw te Amsterdam en diens artikel in het »Weekblad van den Diamantwerkersbond.«

* * *

Betreurenswaardig te midden van dit alles was het gebeurde op Woensdag 13 November te Amsterdam toen, bij de Oranje-Nassau-kazerne, onder het publiek twee dooden vielen en drie menschen ernstig werden gewond.

Aanleiding daartoe waren de bijeenkomsten van de groep-Wijkoop c.s., welke op dien avond tot een betooging voerden, waarvan de leiding berustte bij den heer Wijnkoop en Mevrouw Roland—Holst.

In het laatste van dit hoofdstuk volgt vermelding van wat op Vrijdag, Zaterdag en Zondag tegen het revolutionaire opzet, in vergaderzalen en ook in de Bedehuizen gesproken werd, en aan het slot de betooging op Houtrust en de proclamatie van den Burgemeester der Residentie over de huldebetooging aan H. M. de Koningin op 18 November op het Malieveld door Bonden en Vereenigingen, die zich in deze dagen achter de regeering hebben geschaard.

* * *

De heer v. As bepaalt zich, ten einde het oog gericht te houden op het verband en de volgorde der dingen, eerst, en wel in h. IX, tot: Het Rotterdamsche Congres.

Het werd gehouden in het Circus te Rotterdam en Zaterdag 16 November te ruim één uur geopend. Van Troelstra was bericht ingekomen dat hij het niet zou bijwonen. Op den volgenden dag verscheen Mr Troelstra echter ten tooneele.

Ook hier moet ik om de plaatsruimte mij slechts bepalen tot wat de heer Van As terecht als resultaat van dit Congres noemt: »De revolutie was afgewimpeld, althans voorloopig, omdat de burgerlijke partijen nog de sterksten waren gebleken, volgens Troelstra's eigen getuigenis".

* * *

Het doet weldadig aan te lezen h. X: De huldebetooging op het Malieveld. Hier is Van As, ook als letterkundige, nu en dan in zijn kracht en beeldt hij het zelf doorvoelde en geziene op de hem eigene wijze uit. Maar ook waar hij in dit hoofdstuk weer „berichtgever" is, doet het niet minder weldadig aan, te lezen de woorden door onze Vorstin toen gesproken en de Proclamatie van Woensdag 20 November tot Haar volk gericht. In: Het Gevaar bezworen (h. XI) bericht de schrijver eerst van de dagen waarop »het revolutie-debat" in de Tweede Kamer ten einde liep en daarna van »het korte debat in de Eerste Kamer over het standpunt der Sociaaldemocratische partij".

Hoofdstuk XII, De Ommekeer, vestigt de aandacht op nog enkele gebeurtenissen in de laatste dagen van November en daaronder den Dank- en Bededag op Donderdag 28 November.

In het laatste hoofdstuk dat aan het Besluit van het boek voorafgaat, De huldiging der Christelijke Sociale Organisaties (XIII) vindt men de beschrijving van de huldiging onzer Koningin te 's-Gravenhage op 2 Decemher in het Gebouw van Kunsten en Wetenschappen. Ook de rede van Prof. Mr. P. Diepenhorst en die van Pater De Greve zijn in dit hoofdstuk met die van H. M. de Koningin opgenomen.

* * *

Het Gedenkboek, tegenover welks titelblad het welgelijkend potret van H. M. Koningin Wilhelmina prijkt, is een werk van blijvende waarde, en de Samensteller heeft aanspraak op de erkentenis van allen, die met hem God danken voor Zijn redding van land en volk in de Novembermaand van 1918.

G.

Voor Kinderen.

AAN VRAGERS.

Verandering. — Jes. 36. — Onnoodig. — Tijdreken ng. — Plaatsnamen.

P. B. schrijft:

Wij vinden in de Schrift dat de Joden na hun terugkeer uit Babel stonden onder het gezag der koningen van Perzie. Veel later in den tijd toen Christus op aarde was heerschten de Romeinen over hen. Hoe is dat toegegaan?

Daarover zou een dik boek te schrijven zijn, en wij moeten kort wezen. Daarom zij dit genoeg:

Toen de Meden en Perzen de Babyloniers opvolgden in de wereldheerschappij, kwamen de Joden vanzelf onder het Perzische gezag. Dit bleef zoo twee eeuwen lang van 530 tot 330 v. Chr. Toen kwam het Macedonische wereldrijk onder Alexander den Groote. In het boek Daniël leest men de profetie, hoe de Grieksche bok den Perzischen ram zou overwinnen.

Maar het groote rijk van Alexander werd spoedig, gelijk ook voorspeld was, in vieren verbroken. Een der vier deelen was Egypte, onder welks gezag het land Kanaan nu kwam, eenlangen tijd bleef. Omstreeks 200 kwam Palestina onder het gezag van Syrië, ook een der vier rijken. Doch de Joden vochten zich van de Syrische onderdrukking vrij, en bleven dit 100 jaar, tot in 60 v. Chr. de Romeinen zich meester maakten van het Joodsche land. Zoo was het in den tijd toen Christus geboren werd. Er was een Romeinsche stadhouder, die in den naam des Keizers van Rome regeerde.

Nu zal wel duidelijk zijn hoe het komt, dat we in het N. Testament de Joden niet meer aantreffen onder Perzische maar onder Romeinsche heerschappij.

W. R. vraagt eenige verklaring van Jeremia 36.

Dit hoofdstuk verplaatst ons in de laatste tijden van het koninkrijk Juda omstreeks 600 vóór Christus. Toen regeerde daar de goddelooze koning Jojakim, en werd Juda bedreigd door den koning van Babel. Niet lang daarna is dan ook Jeruzalem ingenomen, en zijn de Joden naar Babel gevoerd.

Nu lezen we in Jeremia 36 vs. 2, 3:

Neem u eene rolle des boeks, en schrijf daarop alle woorden, die Ik tot u gesproken heb, over Israël en over Juda, en over alle de volken, van den dag aan, dat Ik tot u gesproken heb, van de dagen van Josia aan, tot op dezen dag.

Misschien zullen die van het huis van Juda hooren al het kwaad, dat Ik hun gedenk te doen; opdat zij zich bekeeren, een iegelijk van zijnen boozen weg, en Ik hunne ongerechtigheid en hunne zonde vergeve.

Wat daarna gebeurde vermeldt het hoofdstuk. We lezen in vs. 21, 22, 23, 24:

Toen zond de koning Jehûdi, om de rollen te halen; en hij haalde ze uit de kamer van Elisáma, den schrijver; en Jehûdi las voor de ooren des konings, en voor de ooren van alle de vorsten, die omtrent den koning stonden.

(De koning nu zat in het winterhuis, in de negende maand; en er was een vuur voor zijn aangezicht op den haard aangestoken.)

En het geschiedde, als Jehûdi drie stukken, of vier, gelezen had, versneed hij ze met een schrijfmes en wierp ze in het vuur, dat op den haard was, totdat de gansche rolle verteerd was in het vuur, dat op den haard was.

En zij verschrikten niet, en scheurden hunne kleederen niet, de koning noch alle zijne knechten die alle deze woorden gehoord hadden.

Dit wil zeggen, dat de koning een hoveling zond, om de rol te halen, welker inhoud hij wilde weten. Het was winter en koud. Daarom had Jojakim het winterpaleis betrokken, en was er vuur aangelegd. Want ook in het Oosten kon het zeer koud zijn. Toen echter drie of vier gedeelten van het geschrift gelezen waren, welks inhoud den vorst lang niet behaagde (zie vs. 29) greep de koning een mes, sneed de rol aan stukken en wierp die in het vuur. Wel pleitten eenige hovelingen hiertegen doch vergeefs. De meesten deden als de koning, en verachtten het woord des Heeren.

Het schrijversmes was een mes dat door de schrijvers in dien tijd gebruikt werd. Men schreef namelijk veelal met houten stiften als onze potlooden, die nu en dan gepunt werden. Daarvoor diende het mes; ook voor het snijden van perkament en papyrus. De letters werden eigenlijk geteekend of geschilderd.

Koning Jojákim wederstond den Heere, verachtte Zijn woord en vervolgde Zijn dienaren (zie vs. 26), welke gevolgen dit voor hem had, kan men lezen in vs. 30, 31. Het is een les voor velen!

»Een trouw lezer« — dat ook een opmerkzaam hoorder blijkt te zijn — hoorde in een gezelschap, waarin over een broer en zuster werd gesproken, zeggen:

Hij is a tijd bij de pinken en *vief*, maar *zij* heel *maltentig*. Wat beduiden die woorden vraagt de lezer, en is het Hollandsch?

Vief is een verbastering van het Fransche *vif* d. i. levendig, vlug, wakker.

Maltentig komt van het vreemde woord *malcontent* d. i. *ontevreden, onvoldaan*. 't Woord werd verkort en tenslotte verbasterd tot *maltentig*. In ons spraakgebruik past het op iemand, die alles tot in het uiterste neetjes, mooi en doeltreffend wil zien, zoodat er niets aan ontbreekt. Zoo iemand is moeilijk te voldoen, keurt alles af en maakt zich zoo onbemind.

Wat nu betreft de schrijfwijze en het gebruik dezer woorden daarover kunnen we zwijgen, aangezien 't best is, ze in onze taal nooit te gebruiken. Ze zijn geheel onnoodig in 't Nederlandsch, dat er zeer geschikte woorden voor heeft. Het is een dwaasheid van veel Nederlanders, en een zeer schadelijke, hun taal te bederven door allerlei vreemde woorden en invoegsels. Zelfs verstandige menschen doen hieraan mee. Maar laat ons hen daarin niet navolgen. Onze taal is rijk, en wie zelf genoeg heeft moet niet bij de buren gaan leenen.

Hadden de Joden, zoo vraagt S., ook een tijdrekening als wij? In den Bijbel heb ik nooit jaartallen gevonden, zooals wij die hebben.

De Joden en andere oude volken hadden geen tijdrekening, die van een vast punt uitging. Wij rekenen van Christus' geboorte af. De Mohamedanen van Mohameds vlucht. Maar bij de Joden ontbrak zulk een vast punt van berekening. Zij rekenden veelal bij de jaren der koningen. Telkens leest men: In het zooveelste jaar van den koning. Natuurlijk gaf dit licht verwarring daar eerst dient uitgemaakt wanneer de koning aan de regeering gekomen was. Het is dikwijls moeilijk te bepalen welk jaar in de Schrift bij een of andere gebeurtenis wordt aangegeven.

Soms volgden de Joden de Babylonische tijdrekening die omstreeks 800 vóór Christus begon. De Romeinen, onder wie zij later kwamen te staan, hadden hun eigen tijdrekening, die begon 754 vóór Christus. Tegenwoordig is er ook een Joodsche tijdrekening naar de Schepping, maar die wordt weinig gebruikt.

Op een vraag van N., hoe onze steden en dorpen aan hun namen zijn gekomen, zou tot antwoord ook een dik boek te schrijven zijn. Daarom dit:

De vele namen uitgaande op *dam* of *dijk* zijn in een waterland begrijpelijk. Wij denken slechts aan Amsterdam, Rotterdam, Schiedam enz. Dicht bij onze hoofdstad liggen Nieuwendam, Durgerdam, Zaandam en Spaarndam.

De namen op *burg* en *stein* wijzen op kasteel of sterkte. Zoo Middelburg, Loevestein, IJselstein. Zoo ook zijn namen op *hoeh*, *sluis* verklaarbaar.

Namen die uitgaan op *um* of *em* wijzen op woonplaats (heim). Zoo ook *wijk* in Harderwijk en Beverwijk.

Zoo konden we voortgaan; doch er blijven altijd veel nog niet verklaarde namen over.

Wellicht komen we hier later nog op terug.

Hoogenbirk.

Buitenland.

Duitschland. Wat reeds viel.

Een Duitsch kerkelijk blad geeft het volgende overzicht van hetgeen in het land werd omvergeworpen. »Wat is reeds gevallen? De vorsten, waren zij niet de dragers van de macht en van de orde? De Rijksdag en de Landdagen, waren zij niet door het volk verkoren? Het recht! Het aangeboden recht, is het niet geweken voor de macht? De macht, dien de vorsten niet gebruikt hebben. De wil van het leger om te strijden, en daarom is het vaderland geheel prijs gegeven aan onze vijanden! De gehoorzaamheid, en zoo is de wanorde meester, en waarden van millioenen aan de noodigste levensmiddelen en kleedingstukken zijn òf in de hand van den vijand, òf werden weggeworpen. De macht en heerlijkheid van het Duitsche rijk; wij die nu leven, zullen haar nooit weder zien. De Duitsche vloot, zij werd ons tot een geesel in de handen onzer vijanden. Dat alles is gevallen — en wij hangen de vlaggen uit en maken triumfbogen voor »de heerlijke overwinning", die wij behaald hebben, gelijk de nieuwe regeering beweert. Ja dat alles is gevallen, ligt in puin en stof en heeft een onberekenbaar kapitaal van trouw, zedelijkheid en vroomheid begraven; wij zullen de schulden niet kunnen tellen, en de schuld roept tot den hemel, de gewonde gewetens zijn bij millioenen te tellen. Gevallen is ook de achting voor het weten, want men behoeft niet meer iets geleerd te hebben om over alles te beschikken. Mannen die alleen de volksschool bezocht hebben, beschikken over de Universiteiten; lieden die geen studie gemaakt hebben van groote dingen, zijn gebieders in geestelijke zaken! Wat dreigt dan nog ineen te storten? Waaraan wordt reeds gerameid en gehamerd? — Aan de fundamenten van onze geheele maatschappelijke organisatie; de oogen van de begeerlijken zijn reeds geslagen op het bezit van anderen. Aan de fundamenten der Kerk, want men wil het Godsdienstonderwijs uit de school bannen, en de onwetendheid is nog nooit de bevorderaarster van Evangelisch geloof geweest. De school met Godsdienstonderwijs is toch uit de Reformatie geboren! Aan de fundamenten der vrijheid, want de allen toegemeten gewaande gelijkheid schept verknechting".

Gelukkig zal het voor het vernederde Duitschland zijn, als het in 't bewustzijn leeft dat bij alles dat reeds gevallen is en dreigt neer te storten, het vaste fundament Gods staat.

Duitschland. Dansen bij den afgrond.

Het *Berliner Tageblatt*, dat anders niet zoozeer ascetisch aangelegd is, geeft de volgende beschrijving van hetgeen er op Oudejaarsavond te Berlijn in zekere kringen — voornamelijk werklieden die tegenwoordig ƒ 12 en nog meer per dag verdienen — heeft plaats gehad.

»Wij willen geen zedepreek laten hooren, maar kunnen wel zeggen, dat Berlijn zulk een Oudejaarsavond nog niet beleefd heeft. Toen het dansverbod opgeheven was, viel het volk als een troep hongerige wolven op het lang ontbeerde vermaak, en niets kon het in zijn pretmaken storen. Waarom vierde de Berlijner feest? Hij had de vrijheid gekregen om feest te vieren gelijk het hem beviel. Hij viert feest om de seconde, die hem heden geeft, wat hem wellicht morgen niet meer te beurt valt, het politie-uur dat later dan anders gesteld is, de vrijheid om alles te kunnen zeggen, het drinken voordat men verdrinkt. En als de Berlijner recht feest wil vieren, moet hij dansen. En hij danst. Nooit is in Berlijn zooveel, zoo razend gedanst. Oudejaarsavond dansen! In het circus Busch: echte en slechte danseressen, kunstdansen, dansen in costuum en dansen zonder costuum; overal rhytmus, driekwarts- en vierkwartsmaat en het donderend applaus van het geheele huis. In de Blüthnerzaal wat minder voor de groote massa, maar evenzeer voor een dubbel gevuld huis, dans, dans, dans! En als de menschen tot gloeiens toe verhit zijn, gelijk bij de Radetzky-marsch, trappelt de geheele zaal, en men verwacht dat 1500 menschen aanstonds op de stoelen springen zullen om de beenen door de lucht te zwaaien. En overal, hier en daar, in het Noorden, het Westen, het Zuiden, in de voorsteden Oudejaarsavondbals. Overal dansthee's, met entree-geld en zonder. Zonder entree-geld is het toch niet goedkooper. Als men geen entree heeft te betalen, is koffie tweemaal zoo duur en de »kuchen" kosten zooveel als ganzenlever. Een kop groene thee met grauw gebak kost ƒ 2,40 à ƒ 3,00. Maar wat geeft dat? De hoofdzaak is, dat er gedanst wordt. En er wordt gedanst. Tusschen driekwartsmaat en straatgejoel, tusschen confetti en roode vaandels glijden de paren over in het nieuwe jaar".

Is het niet jammerlijk dat hetgeen van Berlijn getuigd wordt, ook voor vele andere groote steden geldt? En deze lichtzinnigheid in dagen van crisis, gelijk zij nog wellicht nooit in Duitschland doorleefd zijn! Er moet helaas van deze verdwaasde menschen gezegd worden, dat ze »geslagen zijn maar geen pijn hebben gevoeld". Mocht het volk dat zich onder de slaande hand Gods verootmoedigt, den boventoon hebben.

N.-Amerika. Billy Sunday's laatste exploiten.

Eerst heeft Billy Sunday zich uitsluitend gewijd aan Evangelisatie en daarmede ongehoord succes, ook financieel, behaald. Toen Amerika zich in den Europeeschen oorlog wierp, spande Sunday zich voor »de Vrijheidsleening", d.i. de leening die het Amerika mogelijk zou maken om den oorlog tot bevrijding van het Duitsche militairisme te voeren. In den laatsten tijd is het doel van zijn optreden geworden het »droogmaken van alle Vereenigde Staten". Een zes weken geleden sprak hij te Richmond en zeide aldaar o. a.:

»De stroom van tranen droogt op. De ellendige achterbuurten in onze groote steden zullen spoedig uit de herinnering verdwenen zijn. Wij zullen onze groote gevangenissen in fabrieken veranderen en onze kleinere in pakhuizen en korenschuren. Mannen zullen loopen met opgerichten hoofde, vrouwen met een glimlach op het gelaat, kinderen zullen vroolijk lachen en de hel zal te huur zijn. Indien eenige staat het prohibition-amendment niet bekrachtigt, dien ster in onze vlag moet met een rouwfloers overdekt worden".

Deze uitlating doet denken aan de bewering van onze liberalisten voor een 40 jaar, dat hetgeen men aan scholen uitgaf, aan gevangenissen zou uitgewonnen worden. Vooral in deze dagen komt het aan 't licht, dat men wel steeds meer uitgeeft voor het onderwijs, maar dat men daarbij nieuwe gevangenissen moet bouwen, om de vele veroordeelden onder dak te brengen.

Ook Billy Sunday verwacht veel te veel van een wet die in geheel de nieuwe wereld den verkoop van alcoholische dranken verbiedt. Het is alsof het gebruik van alcohol de eenige zonde is die in de Unie verwoestingen aanricht. Maar wanneer dronkenschap wordt geweerd, zal men dan ook de geldgierigheid, een wortel van alle kwaad, zien verdwijnen?

Zijn zeggen dat »de hel te huur" zal zijn wanneer Amerika »droog" wordt, kan bij niet meenen. Het is een uitdrukking in strijd met den goeden smaak, in strijd met den aard der zaak, in strijd met de Heilige Schrift. Het is te wenschen dat deze Evangelist, die zoozeer de gave heeft om duizenden te boeien, deze en dergelijke uitdrukkingen als zonde voor God leert erkennen.

Winckel.

Officieele Berichten.

Aan de Kerkeraden van de Gereformeerde Kerken in Nederland.

Weleerwaarde en Eerwaarde Broeders,

Wij beleven ernstige dagen.

Door Gods bewarende hand over ons land is in de maand November de revolutie afgewend. Door de vastberadenheid en wijsheid onzer Regeering, die het overgroote deel van ons volk achter zich had, is toen het gevaar bezworen. Het Christelijke volksdeel bleek toen te zijn het bolwerk voor gezag en vrijheid.

Doch al mogen wij dit met dank aan God vermelden, wij mogen ons niet ontveinzen, dat wij ons moeten wapenen tegen nieuwe gevaren. De beroeringen, die Europa schokken, naderen al meer onze grenzen, en ook in ons land werken factoren, die niet afkeerig zijn van revolutionair geweld. Nuchter en kalm moeten wij den kritieken toestand onder de oogen zien, het gevaar niet gering achten, maar tevens manmoedig staan en ons niet door vrees laten beheerschen.

Wij hebben eene krachtige Regeering, die het goede zoekt voor ons volk, die den toestand overziet en beheerscht, en die niet zal wijken voor opstandig geweld. Maar zal de Regeering orde, gezag en vrijheid handhaven, dan moeten de burgers haar eendrachtig steunen, en trouw staan rond den troon onzer geliefde Koningin.

Daarom achten Deputaten van de Gereformeerde Kerken voor de Correspondentie met de H. Overheid het noodig, U te wijzen op den ernst van den toestand, en er bij U op aan te dringen, dat op a.s. Zondag 13 April, in de openbare diensten, de gemeente wordt opgewekt tot waakzaamheid, tot vernootmoediging en gebed opdat God geve, dat ons land bewaard wordt voor de revolutie, en het dreigend gevaar wordt afgewend.

De Deputaten,
H. Bavinck, *Voorzitter.*
H. Colijn.
H. Bouwman, *Secretaris.*

Vrije Universiteit.

Men schrijft ons:

De Vrije Universiteit geeft, op keurige wijze, schoone gelegenheid om de Christelijke spierkracht ontleend aan Gods Woord, te ontwikkelen.

Bij de lagere school is zoo onmiddellijk het belang van de kinderen en dus van de ouders duidelijk. Men ziet de school, komt dagelijks met